



## **VARBOLA LASTEAEDE – ALGKOOLI HÄDAOLUKORRA LAHENDAMISE PLAAN**

Hädaolukorras, kriisiolukorras käitumise juhend.

Aedkooli töötajate ülesanded hädaolukorras.

2023

## SISUKORD

|                                                                            |    |
|----------------------------------------------------------------------------|----|
| Üldsätted .....                                                            | 3  |
| Andmed Varbola Lasteaed – Algkooli kohta ja ohust teavitamine .....        | 4  |
| Ülikiiret reageerimist nõudvad hädaolukorrad .....                         | 6  |
| 1. Õnnetus aedkoolis või õppekäigul .....                                  | 6  |
| 2. Esmaabi .....                                                           | 6  |
| 3. Lapse kadumine .....                                                    | 9  |
| 4. Lapserööv .....                                                         | 10 |
| 5. Agressiivne isik .....                                                  | 11 |
| 6. Joobes isik .....                                                       | 11 |
| 7. Äkkrünnak ja evakueerimine .....                                        | 12 |
| 8. Suhtlemine meediaga .....                                               | 13 |
| 9. Tulekahju .....                                                         | 14 |
| 10. Pommikahtlase eseme leid .....                                         | 15 |
| 11. Äkkrünnaku ähvardus .....                                              | 15 |
| 12. Pommiähvardus .....                                                    | 17 |
| 3. Tegutsemine elektrikatkestuse korral.....                               | 18 |
| 4. Tegutsemine vee- ja kütteavarii ning kanalisatsiooni rikke korral ..... | 18 |
| 6. Muud kriisisituatsioonid .....                                          | 19 |

## ÜLDSET

### Lähtudes „Hädaolukorra seadusest“ on § 2:

- (1) Hädaolukord on sündmus või sündmuste ahel, mis ohustab paljude inimeste elu või tervist või põhjustab suure varalise kahju või suure keskkonnakahju või tõsiseid ja ulatuslikke häireid elutähtsa teenuse toimepidevuses ning mille lahendamiseks on vajalik mitme asutuse või nende kaasatud isikute kiire kooskõlastatud tegevus.
- (2) Kriisireguleerimine on meetmete süsteem, mis hõlmab hädaolukorra ennetamist, hädaolukorraks valmistumist, hädaolukorra lahendamist ning hädaolukorrast põhjustatud tagajärgede leevendamist.

**Hädaolukorra lahendamist** koordineerib aedkooli juht või tema poolt määratud asendaja.

**Kriisimeeskonna juht** on aedkooli juht.

Kriisimeeskonna kutsub kokku aedkooli juht või tema poolt määratud asendaja.

**Hädaolukorras ja kriisiolukorras** oskavad käituda ning juhendada lapsi/õpilasi kõik aedkooli täiskasvanud, kes sel hetkel on nendega koos.

- on teadlikud, kelle poole pöörduda hädaolukorras/kriisiolukorras;
- on teadlikud, kuidas käituda hädaolukorras;
- on läbinud tuleohutus- ja esmaabi alase koolituse.

### Kontaktisikud väljaspool aedkooli:

- Häirekeskus **112/** [www.112.ee](http://www.112.ee)
- Märjamaa päästekomando **4821212**
- Elektrilevi rikketelefonilt **1343** [www.elektrilevi.ee/et/avaleht](http://www.elektrilevi.ee/et/avaleht)
- Veeavarii, kanalisatsiooni rike - AS Matsalu Veevärk, tel 5649 4756/  
[www.matsalu.ee/info@matsaluvv.ee/](http://www.matsalu.ee/info@matsaluvv.ee/)
- aedkooli küttesüsteemi avarii - **5070659**
- Forus Security juhtimiskeskus - **+372 619 1899/** avariitelefon **+3726066106**
- Perearsti nõuandeliin - **1220**
- Omavalitsuse KRIISIABI <https://marjamaa.ee/et/kriisiabi1>

## ANDMED AEDKOOLI KOHTA JA OHUST TEAVITAMINE

- Aedkooli aadress: Varbola Koolimaja; Märjamaa vald; Raplamaa 78203
- Direktori mobiiltelefon 5091325; lasteaia üldtelefon 59184408
- Valvesignalisatsiooni häired võtab vastu Forus Security AS, telefonil 619 1999

### **Aedkooli hoone struktuur, väljapääs ja seadmed ohutuse seisukohalt**

Esimesel korrusel paiknevad rühma- ja klassiruumid, kabinetid, võimla, köögiroomid, raamatukoguruumid, tehnosõlm. Teisel korrusel klassiruumid.

Igal rühma- ja klassiruumidel, köögil, tehnoruumil, võimlal, raamatukogul ja vahekoridoris koridori on oma väljapääs, mille uksi saab seestpoolt avada liblikvõtmega. Kõiki uksi avavad võtmed on asutuse juhil. Hoones on ATS ja valvesignalisatsioon.

**HÄIRE VÕI OHUOLUKORRA MÄRKAMISEL KAASA ABILISI, KES HOONES  
OLIJATELE OHUOLUKORRA INFO KINNITAVAD JA OSALEVAD  
PÄÄSTETEGEVUSE JA EVAKUEERUMISE KOOSTÖÖS.**

### **Hädaolukordades tegutseb kogu personal ühtse meeskonnana:**

1. Tööd koordineerib aedkooli juht või tema poolt määratud asendaja.
2. Laste/õpilaste turvalisuse eest vastutavad: õpetajad või teised töötajad, kes hetkel lastega töötavad.
3. Abijõud kriisi lahendamisel on töötajad (*köögitöötaja, üldkoristaja, tugispetsialist*), kes juhi ja õpetajate hädaolukorras antud korraldusi täites lähtuvad eelkõige laste turvalisuse tagamise vajadustest.

**OHUOLUKORRAS HELISTA ABI KUTSUMISEKS HÄDAABI TELEFONIL**

**112**

### **Helistades 112 räägi:**

- Mis on juhtunud?
- Kus? Täpne aadress või aedkooli nimi.
- Kas keegi on viga saanud?
- Oma nimi ja telefoninumber (et sulle saaks tagasi helistada).
- Vasta küsimustele lühidalt ja täpselt!
- Ära katkesta ise kõnet!

## Ohuteate edastamine, evakueerumine

Hoones on ATS häireseadmed ja kokku on lepitud, et evakueerumise ettevalmistus algab koheselt, kuid kinnituse ohust saab, kui ATS puldi signaali vaigistamise järel häire kordub. Häire kinnituse võib teha ka üldkoridoris valju häälega hüüdes.

Ohuolukorras, kus on vajalik vaikne häire edastus, saab kasutada rühma või isiklikku mobiiltelefoni, kus on juhi ja teiste töötajate kontaktid.

Varjumise võib valida vaid siis, kui teist võimalust enam ei ole. Töötajad teavad, kus asub lähim lukustatav varjumiskoht nende tööruumile. Kuna varjumiskohtades puudub edasipääs, siis on see lõks, kui sinna sisenemist või seal olemist ründaja märkab ja abi kiiresti ei saabu.

Arvesta, et lapsed käituvad ohuolukorras ettearvamatult. Lapsed võivad olla varjumisel hääleked või olla ülivaiksed varjujad siis, kui peaksid hoopis evakueeruma. Loenda lapsi ja tuvasta puuduv laps enne loendamispunkti liikumist!

**Häiresignaali**ga evakuatsiooniõppuseid korraldatakse igal õppeaastal.

Evakueeritute **kogunemiskoht nr 1** (*loendamise koht*) on aedkoolihoone (*võimla esine parkla*).

**Kogunemiskoht nr 2** (*5 min jalgsi kohaliku ettevõtja hoone*), kui aedkooli pole võimalik tagasi siseneda.

Lastega/õpilastega töötav täiskasvanu võtab kaasa oma isikliku telefoni (*milles on lastevanemate kontaktid*).

**Evakueerunud** - töötaja, rühm/klass ei lahku kogunemis kohast enne, kui on saanud päästetööde juhilt edasiliikumise loa.

Peredele edastatakse ohust pääsemisel info koheselt ja teavitatakse kogunemis kohast, kus laps vanemaid ootab.

## Aedkooli haaravad ülikiiret reageerimist nõudvad hädaolukorrad

### 1. Õnnetus aedkoolis või õppekäigul

**Õnnetuse puhul:**

- anna esmaabi,
- vajadusel kutsu kiirabi,
- eralda kannatanu teistest lastest,
- kui õnnetus on tõsine, teavita koheselt ka aedkooli direktorit ning järgi tema korraldusi,
- teavita lapsevanemaid,
- fikseeri kellaaeg (hiljem koosta vormi järgne kirjalik kirjeldus).

**Õnnetuse järgselt:**

- jälgi, kas juhtunu oli laste jaoks traumeeriv,
- käsitle juhtumi teemat rühmas/klassis delikaatselt,
- vajadusel vestle kogu rühmaga/klassiga või õnnetusega kokku puutunud lastega individuaalselt,
- soovita vajadusel perel kasutada spetsialistide abi,
- analüüsi juhtunut, põhjuseid, tegele probleemiga ja ennetustööga
- jälgi, kas on märke sellest, et juhtunu polnud õnnetus, vaid kiusamise tagajärg - tegele probleemiga kohe, sest,
- tuvasta, kas õnnetuses oli keegi süüdi või tunneb ennast süüdi olevat - aita lapsel leida võimalus süütundest vabandada või paku vajadusel tuge, et ta ei jääks süüd kandma,
- pane tähele, kas õnnetus põhjustas konflikti laste vahel – aita konflikt lahendada.

## 2. *Esmaabi*

### ASTMAHOOG

#### Tunnused:

- hingamisraskus, oluliselt pikenenud väljahingamine,
- vilinad väljahingamisel,
- raskendatud kõnelemine ja sosistamine,
- huuled, kõrvaletad ja küünevallid hallikassinised,
- rahutus, kurnatus,
- köha.

#### Esmaabi:

- säilita rahu ja julgusta kannatanut,
- aita tal kasutada oma astmahoo ravimeid,
- palu tal hingata aeglaselt ja sügavalt sisse ja lühidalt ning kiirelt välja,
- ära pane kannatanut pikali, las ta valib endale mugava asendi ise – harilikult istuva,
- kui hoog ei leevene, palu kannatanul võtta inhalaatorist teine doos,
- kui inhalaatori toime puudub viie minuti jooksul, helista 112,
- aita kannatanul kasutada inhalaatorit iga 5- 10 minuti järel,
- ära kasuta inhalaatorit rohkem kui maksimaalselt ette nähtud,
- jälgi kannatanu hingamist ja pulssi,
- kui kannatanu kaotab teadvuse, aseta ta püsivasse küliliasendisse,
- vajadusel elustamise ABC.

### DIABEET ehk SUHKRUHAIGUS

Kui varasemast teada suhkruhaige tunneb ennast halvasti, anna talle magusat, see kõrvaldab kiiresti hüpoglükeemia (*normist madalam veresuhkru tase*) ega kahjusta oluliselt hüperglükeemia (*normist kõrgem veresuhkru tase*) korral.

## Eluohtlikud teadvusehäired diabeedi korral

**Hüperglükeemia** - Kõrge veresuhkur pikema aja jooksul võib viia teadvusekaotuseni. Teadvusekaotus kujuneb välja päevadega.

### **Tunnused:**

- soe ja kuiv nahk, kiire pulss ja hingamine,
- atsetoonilõhn suust, tugev janu, sage urineerimine,
- ravita uimasus ja seejärel teadvusekaotus.

### **Esmaabi:**

- kui kannatanu on teadvuseta, aseta ta püsivasse küliliasendisse,
- helista 112,
- jälgi elutähtsaid funktsioone (teadvust, hingamist, pulssi).

**Hüpoglükeemia** - Teadvusehäire liialt madala veresuhkru korral (alla 3,0mmol/l) kujuneb välja väga kiiresti, minutitega.

### **Tunnused:**

- nõrkus, pearinglus, näljatunne,
- lihastõmbused, värinad,
- nahk kahvatu, külm, higine,
- ebaadekvaatne käitumine,
- kannatanu võib kiiresti kaotada teadvuse,
- sageli võivad esineda krambid.

### **Esmaabi:**

- anna kannatanule kiiresti magusat jooki (4 – 5 supilusikatäit suhkrut klaasi vee kohta),
- võib anda ka kommi, šokolaadi, küpsist,
- kui kannatanu seisund paraneb kiiresti, anna talle rohkem süüa ja juua ning luba tal puhata, kuni ta hakkab ennast paremini tundma,
- kui kannatanu on teadvuseta, ava ta hingamisteed ja kontrolli hingamist ja pulssi,
- vajadusel elustamise ABC,
- kui teadvuseta kannatanu hingab, aseta ta püsivasse külili-asendisse,
- ära ürita teadvuseta kannatanule midagi suhu panna,
- helista 112.

## **EPILEPSIAHOOG**

### **Sinu eesmärgid:**

- Kaitsta kannatanut vigastuste eest.
- Abistada teda pärast teadvuse taastumist.
- Kui vaja, helistada 112.

#### **Epilepsiale on iseloomulik:**

- kannatanu kaotab järsku teadvuse, sageli karjatades vahetult enne,
- lihased muutuvad jäigaks, selg kumerdub tahapoole,
- võib tekkida hingamis seiskus,
- algavad kramplikud lihastõmbused, lõuad võivad olla kokkusurutud ja hingamine võib olla häälekas,
- suu võib olla täitunud verise süljega, kui esinevad keele või huulte hammustushaavad,
- kusepõis ja pärasool võivad tühjeneda,
- lihased lõõgastuvad ja taastub normaalne hingamine, kannatanu tuleb teadvusele mõne minuti jooksul,
- kannatanu võib olla uimane, käituda kummaliselt või endaga juhtunust mitte teadlik olla,
- pärast hoogu võib kannatanu jääda sügavalt magama.

#### **Esmaabi:**

- kaitse kannatanut vigastuste eest. Püüa kergendada tema kukkumist, tee ruum tema ümber vabaks,
- ära pane talle midagi suhu, ära hoia teda jõuga kinni,
- ära kannatanut liiguta kui ta pole otseses hädaohus,
- jäta meelde kellaaeg, millal kramp hakkas,
- võimalusel kaitse kannatanu pead, asetades pehme padja pea alla,
- vabasta kaela ümbritsevad riided,
- hoo lakkamisel ava hingamisteed ja kontrolli hingamist, vajadusel alusta elustamise ABC,
- kui kannatanu hingab, aseta ta püsivasse küliliasendisse,
- märgi ära krambihoo kestus.

#### **Helista 112, kui**

- kannatanu on teadvuseta kauem kui kümme minutit,
- krambihoo kestab kauem kui viis minutit,
- krambid on esmakordselt elus,
- esinevad korduvad krambihood.

### **3. Lapse kadumine**

**Ära mine last ise otsima, jättes ülejäänud lapsed üksi!**

#### **Uuri lastelt:**

- kas keegi ei märganud lapse lahkumist?
- millal kadunud kaaslast viimati nähti?

- kus kadunud kaaslast viimati nähti?
- kas keegi teab, kuhu kadunud laps läks?
- kas keegi teab, miks kadunud laps ära läks (konflikt, keegi kutsus, tahtis koju minna vmt)?

**Alusta** koheselt lapse otsimist aedkooli ruumidest ja lähiümbrusest. NB! Teised lapsed ei tohi jääda järelevalveta!

**Teavita** 112 ja tegutse vastavalt politseilt saadud juhistele.

**Informeeri** juhtunust lapsevanemaid, uuri, kas neil on kadunud lapse kohta infot.

**Kui lapse asukoha ja olukorra kohta puudub ka lapsevanematel info, on õpetaja kohustatud teavitama politseid, ka juhul, kui vanem ei soovi teavitust, sest lapse elu ja tervis võivad olla ohus.**

**Informeeri** aedkooli direktorit. Kui kadunud laps leitakse, informeeri sellest kõiki osapooli, otsimine katkestatakse.

#### **Järeltöö:**

- Aruta juhtunut lapsega, et ta mõistaks olnud situatsiooni tõsidust. Välti süüdistamist ja lapsega riidlemist, see ei aita tal olnut mõista ja oma tegude eest vastutust võtta.
- Vajadusel käsitle juhtunud rühmas.

## ***4. Lapse rööv***

### **Rööv tundmatu (võõra) isiku poolt**

- Teavitada politseid lühinumbril 112.
- Anna lapseröövist teada aedkooli direktorile või kriisimeeskonna juhile.
- Küsitle aedkooli töötajaid, et selgitada, kas nähti isikut, kes lapse kaasa viis.
- Lapseröövi toimumisest teavitab lapse vanemat/vanemaid politsei.
- Lapseröövi korral teatada politseile:
  - olukorra kirjeldus,
  - aedkooli aadress,
  - võimalusel röövija nimi, telefon, kodune aadress,
  - isikukirjeldus (riietus, kasv jne),
  - liikumissuund,
  - transpordivahend, millega liigub (auto mark, number, värv),
  - aedkoolist koos lapsega lahkumise aeg.

**Rahuliku röövija (lapsevanema) korral, kellel on lähenemiskeeld (hooldusõigus, otsustusõigus või esindusõigus):**

- alusta vestlust, püüa rahulikult olukorda selgitada,
- võida vesteldes aega,
- lapse kaasa võtmist ei tohi füüsiliselt takistada, et mitte seada ohtu teiste laste ja enda turvalisust,
- püüa või võimalusel palu kellelgi helistada teisele lapsevanemale,
- kui teist lapsevanemat pole või temaga ei saa kontakti, pöördu piirkonna noorsoopolitseiniku poole
- eemalda võimalusel laps tekkinud olukorrast või suundu röövijaga teise ruumi,
- teata teistele aedkooli töötajatele röövist, et takistada lapse röövija võimalikku liikumist majas,
- teata röövist aedkooli direktorile või kriisimeeskonna juhile,
- peale röövija lahkumist helista 112 ja anna edasi teadaolev info lahkunud isiku kohta ja vasta rahulikult politsei küsimustele.

Juhul, kui ühel lapsevanematest on lapsega suhtlemine juriidiliselt tõkestatud (nt puudub või on piiratud esindusõigus, on kohaldatud lähenemiskeeld vms), peab aedkool selleks, et seadust täita, omama koopiaid seda puudutavatest dokumentidest.

Algatus ja kirjalik taotlus peavad sel juhul tulema lapsevanemalt, kellel on seadusest tulenev esindusõigus.

**Agressiivne või röövi käigus agressiivseks muutunud röövija (lapsevanem), kellel on lähenemiskeeld:**

- Helista 112, kui röövija ähvardab, karjub ja käitub solvavalt. Teata teistele õpetajale agressiivsest isikust aedkoolis, et takistada lapse röövija võimalikku liikumist majas ja tagada nii teiste laste ja õpetajate turvalisus.
- Teata röövist aedkooli direktorile või kriisimeeskonna juhile.
- Eemaldada võimalusel laps tekkinud olukorrast või sulgu koos lastega ruumi, mis on varjumisruumina kokku lepitud.
- Ära takista füüsiliselt lapse kaasa võtmist, et mitte seada ohtu teiste laste ja enda turvalisust.
- Lapseröövi toimumisest teavitab lapse teist vanemat politsei.

## **5. Agressiivne isik aedkoolis**

- Helista 112, kui agressiivne isik ähvardab, karjub ja käitub solvavalt.
- Teata kriisimeeskonna juhile või aedkooli direktorile ja teistele õpetajale agressiivsest isikust aedkoolis, et takistada tema võimalikku liikumist majas ja tagada nii teiste laste ja õpetajate turvalisus.
- Eemalda võimalusel lapsed tekkinud olukorrast või sulgu koos lastega ruumi, mis on varjumisruumina kokku lepitud.

## 6. Joobes isik aedkoolis

- Võimalusel keeldu last üle andma lapsevanemale või tema poolt volitatud täiskasvanud isikule, kes on märgatavate joobetunnustega.
- Hoidu füüsiliselt takistamaks lapse kaasa võtmist, et mitte seada ohtu teiste laste ja enda turvalisust.
- Helista või palu kaastöötajal helistada lapse teisele vanemale, et teda informeerida ja paluda tulla lapsele järele.
- Vestle joobetunnustega isikuga, et võita aega ning hinnata isiku käitumist, meeleolu, võimalust teda mõjutada.
- Kui joobes isik muutub agressiivseks, liigu teise ruumi või sulgu koos lastega ruumi, mis on varjumisruumina kokku lepitud.
- Helista 112, kui isik juhib sõidukit või muutub agressiivseks. Teata politseile:
  - olukorra kirjeldus,
  - aedkooli aadress,
  - võimalusel isiku nimi, telefon, kodune aadress,
  - liikumissuund,
  - transpordivahend, millega liigub (auto mark, number, värv),
  - lasteaiast koos lapsega lahkumise aeg.

Kui alkoholijoobes isiku käitumine kasvab üle äkkrünnakuks, siis tegutseda vastavalt juhendile „Aedkooli tegevus äkkrünnaku korral“.

**Lapsevanemaga probleemi lahendades ei tohi laps või teised rühma lapsed olla kuuldekauguses. Probleemi kordumisel on vaja pidada nõu omavalitsuse lastekaitsetöötajaga. NB! Kõige olulisem on tagada laste ja ka täiskasvanute turvalisus.**

## 7. Äkkrünnak ja evakueerimine

**Rünnakut avastades varju võimalusel, vajadusel põgene. Kui lapsed on turvaliselt peidus või evakueeritud, siis teavita 112.**

### Äkkrünnak, varjumine

(kasutada, kui aedkoolis on äkkrünnaku puhul otsustatud kasutada varjumisstrateegiat)

- Jää rahulikuks ja kutsu kõik lapsed enda juurde.
- Lukusta uks.
- Tõmba kardinad akende ette.
- Eemaldu lastega uuest ja akendest ning püsige võimalikult vaikselt ja madalal, varjuda laudade, kappide, riiulite taha.
- Jää ootama politsei saabumist. NB! Ust tohib avada ainult siis, kui oled kindel, et avamist palub politsei või aedkooli direktor. Vajadusel identifitseeri politsei 112 vahendusel.

**Ära püüa ründajaga kontakteeruda!** – maailmapraktika kohaselt on sellised katsed lõppenud surmaga.

**Ära mine rühmast/klassist välja esmaabi andma!** - see võib lõppeda sinu surmaga. Kui näed esmaabi vajadust, helista 112, kirjelda olukorda ja abivajaja täpset asukohta lasteaias.

**Kui rünnakuga kaasneb süütamine või plahvatus** ja käivitub evakuatsioonihäire, pead sina ise otsustama, kas turvalisem on varjuda või evakueeruda.

#### **Käitumine varjumise ajal:**

- Ole ise rahulik ja oma korraldustes kindel.
- Võimalusel leida lastele mingi tegevus.
- Fikseeri varjumise alguse kellaaeg – oodates tundub aeg reaalsest pikem.
- Anna lastele teada, et vanematega kontakteerub esimesel võimalusel aedkooli direktor.
- Lülita oma telefon hääletule režiimile, võimalusel helista 112, anna teada enda asukohast ja varjujate olukorrast. Vajadusel kasuta selleks lapse telefoni, mis jääb hääletul režiimil sinu kätte.
- Kui Sul on infot kurjategija liikumisest, edasta see 112.
- Kui keegi ruumis olijatest vajab arstiabi, helista 112, kirjelda olukorda ja abivajaja täpset asukohta lasteaias.

**NB! Juhul, kui rühma/klassi ust ei ole võimalik lukustada, tuleb evakueeruda, äärmisel ohtlik on jääda ruumi, mida ei ole võimalik lukustada!**

#### **Õuealal**

- Kutsu võimalikult kiiresti kõik õpilased/ lapsed enda juurde.
- Liigu ohust kaugemale, vali kõige ohutumana tunduv suund.
- Varju sobivaimasse kohta, kuhu saad turvaliselt liikuda, võimalusel kokkulepitud kogunemiskohta.
- Jälgi, et kõik lapsed on sinuga.
- Esimesel võimalusel anna numbril 112 teada:
  - mis rühmaga/klassiga sa koos oled,
  - mitu last on koos sinuga.
- edasi käitu vastavalt varjumise juhendile.

**Majja varjuda võib vaid juhul, kui oled kindel, et ründaja ei viibi majas.**

- **Evakueeru** koos lastega liikudes mööda kindlaksmääratud evakuatsiooniteed.
- Evakuatsiooniteel ohu avastamise korral liigu kiiresti ohust eemale ning kasuta mõnda muud evakuatsiooniteed (vajadusel improviseeri ja mõtle evakuatsioonitee ise välja).

- Kasuta võimalikult varjatud teid.
- Liigu kokkulepitud kogunemiskohta või sobivaimasse kohta, kuhu saad turvaliselt liikuda.
- Kogunemiskohas pöördu infot koguva õpetaja poole ja edasta teave:
  - mis rühm/klass jõudis kogunemiskohta;
  - mitu last on koos sinuga;
  - kas keegi on puudu.
- Kui sa liikusid mujale, edasta nimetatud teave ja enda ning laste asukoht ja olukord numbrile 110.

## 8. Suhtlemine meediaga

Äkrünnaku lahendamine kuulub politsei vastutusalasse.

**Meedia päringutele vastab ainult politsei kõneisik või aedkooli direktor, kes annab politseiga kooskõlastanud infot.**

Kui sinu poole pöördub ajakirjanik:

- ütle oma nimi ja amet,
- kinnita, et antud olukorras vastab ajakirjanike küsimustele **ainult** politsei kõneisik või aedkooli direktor.

**Kõigil täiskasvanutel on kohustus kaitsta lapsi meedia ning uudishimuliku üldsuse eest!**

## 9. Tulekahju

Tulekahju korral tegutsemise plaan koos evakuatsiooniskeemidega ja töötajate ülesannete kirjeldusega on aedkooli tuleohutuslaste kohustuslik dokument. Personalil on sellega tutvumine ja osavõtt tuleohutus alasest koolitusest/õppusest kohustuslik.

**Avastades tulekahju:**

- Päästa vahetus ohus olijad ning jaga ülesanded kui abistajaid on rohkem;
- anna evakuatsioonihäire;
- helista 112;
- kustuta esmaste tulekustutusvahenditega;
- teavita aedkooli direktorit;
- naase võimalikult kiiresti oma rühma/klassi juurde ja võimalusel evakueeri lapsed suundudes kokkulepitud kogunemiskohta.

**Evakuatsioonihäire:**

- Säilita rahu.
- Evakueeru koos lastega.
- Kui koridoris on suitsu, kontrolli enne õpilaste/laste evakueerimist, kas evakuatsioonitee on väljumiseks ohutu.

- Sulge aknad ja ukse, ära lukusta!
- Võta kaasa rühma/klassi nimekiri.

### **Kogunemiskohas (võimla esisel platsil)**

1. Kontrolli laste kohalolekut.
2. Kogunemiskohta tuleb jääda seniks, kuni päästemeeskonna juht või aedkooli direktor annab järgmised korraldused.

### **Ohtliku evakuatsiooni asemel rühma varjumine**

- sulge rühma/klassi uks;
- anna lastele korraldus liikuda akende juurde ja teha ennast aknast nähtavaks;
- võimalusel teata 112 või 509 1325 aedkooli direktorit teie olukorrast;
- kata ukse praod ja avauseid niiskete rätikute või riietega, et takistada suitsu ligipääsu klassi;
- ava aken tuulutamiseks;
- suitsu täis ruumis hoidke madalale, kus õhk on puhtam.

### **Suitsuse koridori läbimine evakueerudes**

- võimalusel tee eelnevalt kindlaks, milline evakuatsiooni teekond on väljumiseks kõige ohutum;
- kui pead läbima suitsuse koridori, hoia madalale, kus õhk on puhtam;
- kata suu ja nina niiske riidega;
- liikudes toeta käega vastu seina, et säilitada õige suund;
- klass/rühm peab püsima koos;
- hoonest välja jõudes tuleb liikuda kokkulepitud kogunemiskohta;
- kogunemiskohas kontrolli, et kõik ruumist väljunud lapsed on sinuga, edasta info päästemeeskonna juhile.

## ***10. Pommi kahtlase eseme leid***

**Ära puuduta ega liiguta eset! Eemaldu sellest. Anna korraldus ka teistele sellest eemaldumiseks!**

- Teata leiust 112, anna võimalikult täpne eseme ja selle asukoha kirjeldus - helistamiseks eemaldu esemest, ära kasuta mobiiltelefoni ega raadiosidevahendit vähemalt 50 m raadiuses kahtlasest esemest.
- Teata leiust aedkooli kriisimeeskonna juhti, kes alustab evakueerimist.

### **Evakueerudes pommi kahtlase eseme leiu korral**

- Võimalusel ava aknad, plahvatuse korral on kahjustused siis väiksemad.
- Vaata ruum kiiresti üle, kas näed midagi kahtlast (ese, mida selles ruumis pole varem olnud vmt).
- Kui leiad kahtlase eseme, lahku ruumist ja teavita leiust politseitöötajat, päästeteenistust või aedkooli kriisimeeskonda.
- Võta kaasa rühma/klassi nimekiri.
- Võta kaasa isiklikud asjad – ruumi vabastamine kottidest jmt lihtsustab ruumi edasist kontrolli.
- Kogunemiskohta jõudes kontrolli kõigi kohalolekut ja edasta infot koguvale õpetajale teave, kui palju oli lapsi oli rühmas/klassis, kui palju puudus, kui palju jõudis kogunemiskohta.

## ***11. Äkkrünnaku ähvardus***

### **Ringlevad kuulujutud ähvardusest, ohumärgid loovtöodes vmt.**

- Täpsusta infot.
- Teavita 112.
- Teavita aedkooli direktorit.
- Kui oled kindel, et tegemist on alusetu ähvardusega, teavita ähvardusest ikkagi kindlasti aedkooli direktorit.

**Kui sul on kahtlus, et keegi plaanib ükskõik mis moel rünnakut, aga kahtled ähvarduse tõepärasuses või info piisavuses, räägi kahtlustest ikkagi kindlasti direktorile!**

### **Telefoni teel edastatud ähvardus**

- Jää rahulikuks.
- Hoia kõneleja liinil nii kaua kui võimalik.
- Samaaegselt püüa teavitada politseid numbril 110 (palu lähedal olivate abi vmt).
- Püüa teada saada, pane kirja:
  - Millal rünnak toimub (kuupäev/kellaaeg) ?
  - Kus rünnak toimub?
  - Kuidas võib rünnak toimuda ?
  - Mis eesmärgil?
  - Kas ründaja on juba sündmuskohal?
  - Kes on helistaja?
  - Pane tähele kõneleja hääletooni, väljendeid, taustahelisid jmt.

Pärast kõne lõppu teavita 112 ja aedkooli direktorit. Kui oled kindel, et tegemist on alusetu ähvarduse või naljaga, teavita ikkagi direktorit.

**Kui ähvardaja kavatseb rünnata kohe, anna viivitamatult varjumishäire ja teavita kohe 112.**

#### **Kirja teel edastatud ähvardus**

- Teavita 112
- Säilita kiri kiletaskus ja anna see uurimiseks üle politseile / salvesta kiri.
- Teavita aedkooli direktorit.

#### **Internetikeskkonnas tehtud ähvardus**

- Salvesta ähvardus või vestlus, mille käigus ähvardati.
- Märgi juurde portaali, kus ähvardus edastati.
- Fikseeri ähvarduse edastamise kellaaeg.
- Teavita koheselt 112 ja edasta salvestatud materjal.
- Teavita aedkooli direktorit.

**Ära sulge portaali ähvardust salvestamata!**

## ***12. Pommiähvardus***

#### **Telefoni teel edastatud pommiähvardus**

- Säilita rahu.
- Võimalusel teata paralleelselt 112 (nt kata toru käega kinni ja helista 112, anna lähedalolijatele käega märku, et vajad abi, kirjuta sedelile märksõnad, et lähedal olev kolleeg mõistaks olukorda ja teavitaks 112 vmt).
- Numbrinäiduga telefoni puhul fikseeri number.
- Hoia kõneleja liinil nii kaua kui võimalik, kuula teda katkestamata.
- Kirjuta üles kõik, mida kõneleja räägib:
  - Kus lõhke seadeldis asub?
  - Milline välja näeb?
  - Kuidas ja kes käivitab seadeldise?
  - Millal plahvatab (kellaaeg)?
  - Millal ja kes selle pani?
  - Mis on pommi paneku eesmärk?
  - Kas ähvardaja nõuab midagi?
  - Kes on helistaja?
- Pane tähele kõneleja hääletooni, väljendeid, taustahelisid jmt.
- Teavita aedkooli direktorit.

#### **Suusõnal edastatud pommiähvardus**

- Teavita 112.
- Võimalusel pea ähvardajat kinni politsei saabumiseni või võta tema kontaktandmed.
- Teavita aedkooli direktorit.

#### **Kirja teel edastatud pommiähvardus**

- Teavita 112.
- Säilita kiri kiletaskus ja anna see uurimiseks üle politseile.
- Teavita aedkooli direktorit.

### **TEGUTSEMINE ELEKTRIKATKESTUSE KORRAL**

**ELEKTRIKATKESTUS** - plaanipärasest elektrikatkestusest annab Elektrilevi aedkooli juhile teada e- kirja vahendusel või telefoni teel. Võimalusel jätkub igapäevatöö või katkestatakse tööpäev. Otsus tehakse aedkooli juhi (*või tema poolt määratud isiku*) poolt vastavalt olemasolevale infole ja kooskõlastatakse omavalitsusega.

Otsus tehakse teatavaks aedkooli töötajatele/õpilastele/lastevanematele (*olemasolevate töötavate meediakanalite kaudu*) koos tegutsemise juhenditega.

**OOTAMATUST ELEKTRIKATKESTUSEST** - tuleb teade „sms“ sõnumina asutuse juhile. Võimalusel jätkub igapäevatöö või katkestatakse tööpäev.

Otsus tehakse aedkooli juhi (*või tema poolt määratud isiku*) poolt vastavalt olemasolevale infole ja kooskõlastatakse omavalitsusega.

Otsus tehakse teatavaks aedkooli töötajatele/õpilastele/lastevanematele (*olemasolevate töötavate meediakanalite kaudu*) koos tegutsemise juhenditega.

**ELEKTRISEADMETE RIKETEST** - avastanu teavitab koheselt asutuse juhti või tema puudumisel haldusjuhti. Koheselt võetakse kasutusele aedkoolis viibivate laste ja töötajate ohutuse tagamiseks võimalikud abinõud (*teavitamine, infosildid, valve jms*).

Võimalusel jätkub igapäevatöö või katkestatakse tööpäev.

Otsus tehakse aedkooli juhi (*või tema poolt määratud isiku*) poolt vastavalt olemasolevale infole ja kooskõlastatakse omavalitsusega.

Otsus tehakse teatavaks aedkooli töötajatele/õpilastele/lastevanematele (*olemasolevate töötavate meediakanalite kaudu*) koos tegutsemise juhenditega.

### **TEGUTSEMINE VEE-, KÜTTEAVARII ja KANALISATSIOONI RIKKE KORRAL.**

**VEEAVARII** (veekatkestus) korral teavitada viivitamatult Matsalu Veevärk – rikketelefonil +372 56494756. Võimalusel jätkub igapäevatöö või katkestatakse tööpäev. Otsus tehakse aedkooli juhi (*või tema poolt määratud isiku*) poolt vastavalt olemasolevale infole ja kooskõlastatakse omavalitsusega. Otsus tehakse teatavaks aedkooli töötajatele/õpilastele/lastevanematele (*olemasolevate töötavate meediakanalite kaudu*) koos tegutsemise juhenditega.

**VEERIKKE** (vee leke) korral teavitada asutuse juhti või tema äraolekul haldusjuhti, kes esmalt hindab ise olukorda ja proovib vee lekke peatada. Suurema avarii korral kutsub kohale veeavarii brigaad Matsalu Veevärk.

Õpetajad hindavad olukorda, vajadusel evakueerivad lapsed ohutumasse ruumi ja töötajad (*kes ei ole lastega seotud*) hakkavad likvideerima avarii tagajärgi.

**KANALISATSIOONI RIKKE** - korral asub aedkooli juht koos haldusjuhi, vajadusel remonttöölisega likvideerima kanalisatsiooniriket. Võimalusel jätkub igapäevatöö või katkestatakse tööpäev. Otsus tehakse aedkooli juhi (*või tema poolt määratud isiku*) poolt vastavalt olemasolevale infole ja kooskõlastatakse omavalitsusega. Otsus tehakse teatavaks aedkooli töötajatele/õpilastele/lastevanematele (*olemasolevate töötavate meediakanalite kaudu*) koos tegutsemise juhenditega.

**KÜTTE AVARII** – korral katlamaja haldaja ADVEN juht või katlaoperaator annab aedkooli juhile teada tekkinud rikkest. Võimalusel jätkub igapäevatöö või katkestatakse tööpäev. Otsus tehakse aedkooli juhi (*või tema poolt määratud isiku*) poolt vastavalt olemasolevale infole ja kooskõlastatakse omavalitsusega. Otsus tehakse teatavaks aedkooli töötajatele/õpilastele/lastevanematele (*olemasolevate töötavate meediakanalite kaudu*) koos tegutsemise juhenditega.

**OOTAMATU ELEKTRI-, VEE- ja KÜTTE AVARII** - korral tagab aedkool võimalusel kooliõpilastele koolipäeva selle lõpuni (kella 14.00 - ni ) ja lasteaialastele kuni 18.00-ni, tööpäeva lõpuni.

- Kui uue tööpäeva alguseks ei ole likvideeritud avarii või taastatud tavapärane töö, siis aedkool plaanipärast tööd ei jätku, kuna hoone tehniline olukord ei võimalda seda avada;
- Jätkuva AVARII olukorrast ( *plaanipärane töö pole taastatud*) teavitab aedkooli juhti (*või tema poolt määratud isiku*) esimesena tööle tulnud töötaja.

- Aedkooli juht teavitab koheselt lapsevanemaid olemasolevate, erinevate meediakanalite (messenger, Facebook, telefon, jms...) kaudu jätkuvast avariist.
- Kui meediakanalite kaudu ei jõua info vanemateni, siis vajalik info on kättesaadav aedkooli välisuksel paberkandjal.

## MUUD KRIISISITUATSIOONID

### 1. *Surm*

#### **Lapse surm**

- Teate saanu võtab koheselt ühendust direktoriga või kellegagi kriisimeeskonnast.
- Kutsutakse kokku kriisimeeskond.
- Direktor kinnitab info ja teavitab juhtunust aedkooli töötajaid.
- Lipp langetatakse poolde masti.
- Lähtuvalt olukorrast kaalutakse rühmades/kooli klassides, kas korraldada mälestus kogunemine. Talitust ei ole soovitatav pidada päeva lõpus.
- Sõltuvalt sellest, kus ja mil viisil sündmus aset leidis, otsustatakse kas ja kuidas teavitada lapsi.
- Kriisimeeskond teavitab kõiki rühma/klassi lapsevanemaid olukorrast.
- Õpetajale võib vajadusel abiks olla keegi aedkooli kriisimeeskonna liikmetest.
- Õpetaja ja kriisimeeskond otsustab, kes võtab ühendust lahkunu perekonnaga, et
- avaldada kaastunnet
- informeerida aedkoolis tehtavast
- läbi arutada võimalik aedkoolipoolne abi ning perekonna soovid seoses mälestus rituaalidega aedkoolis, õpetajate osalemisega matustel jmt.
- Õpetaja avaldab rühma /klassi poolt kaastunnet lapse omastele (kaastundeavaldus),
- Kriisimeeskond avaldab kaastundeavalduse aedkooli poolt.

#### **Kaaslase surmast rääkimine**

- Enda rahulikkus loob turvalise olukorra.
- Räägi kogu tõe otse ühe lausena (võid lauset korrata mitu korda).
- Välti abstraktseid väljendeid nagu uinunud, puhkama läinud vmt. Räägi surmast otsesõnu (sõnaga surm).
- Räägi lastele, mis edasi hakkab toimuma.
- Räägi lastele leina reaktsioonidest– mõtetest ja tunnetest.
- Lase lastel oma tundeid väljendada.
- Soovita lastel rääkida vanemate või sõpradega.

- Räägi lastega, kelle poole võivad nad vajadusel pöörduda, kui nad soovivad juhtunust rääkida. Räägi ka, millist välist abi võiks kasutada, kust võiks välist abi leida.
- Võta arvesse laste kultuuri, tausta ja olukorda.
- Ole teadlik enda stressireaktsioonidest. Kui mingil põhjusel on raske üksi lastega juhtunut käsitleda, kutsu appi kolleeg või kriisimeeskonna liige.

### **Aedkooli töötaja surm**

- Teate saanu võtab koheselt ühendust direktoriga või kellegagi kriisimeeskonnast.
- Kutsutakse kokku kriisimeeskond.
- Direktor kinnitab info ja teavitab juhtunust aedkooli töötajaid.
- Direktor või kriisirühma liige räägib juhtunust selle rühma/klassi lastele, kelle õpetaja lahkunud oli.
- Lahkunud õpetaja rühmale/klassile leitakse võimalikult kiiresti tugiisik.
- Lastele antakse võimalus oma mõtetest ja tunnetest rääkida, vajadusel kaasatakse psühholoog.
- Lipp lastakse poolde masti.
- Sobivasse kohta (nt aedkooli fuajeesse) asetatakse lahkunu foto, küünal (võimalusel musta lindiga), lilled ja/või sissekannete tegemiseks mälestusteraamat.
- Kriisimeeskonna otsusel viiakse läbi mälestus kogunemine. Kogunemist ei ole soovitatav pidada päeva lõpus.
- Vajadusel teatakse juhtunust kirjalikult kodudesse või kutsutakse kokku lastevanemate koosolek.
- Töötajad lepivad koostöös kriisimeeskonnaga kokku konkreetsetes tegevustes (kaastundeavaldused, matused).
- Direktor lepib omastega kokku aedkooli töötajate võimaluse osaleda matustel.
- Kriisimeeskond arutab läbi vajalike tugiteenuste organiseerimise ja vajaduse järeltöö osas.

### **Lapse lähedase surm**

- Direktor, kriisimeeskonna liige või rühma õpetaja kinnitab teate tõepärasust lapse lähedaste käest.
- Kui laps ei tea veel juhtunust, kutsutakse aedkooli keegi lapse lähedastest, kes lapsele juhtunust räägib.
- Last ei jäeta mingil juhul üksi: hoolitsetakse, et tal oleks võimalik olla täiskasvanu läheduses.
- Õpetaja võib rääkida juhtunust rühma/klassi lastele, kui on saadud luba laste omastelt.
- Õpetaja räägib ja selgitab, kuidas käituda leinajaga.
- Õpetaja vestleb lapsega ja annab teada talle võimalusest alati tema poole pöörduda, kui laps soovib juhtunust rääkida, lastes lapsel oma tegelikke tundeid välja elada.
- Õpetaja jälgib lapse ja ka kaaslaste toibumist ja võimaliku toe vajadust. Soovitab professionaalset abi, kui selleks on vajadus.
- Lähedase kaotanud lapse jaoks võib olla argiste toimingute tegemine pikka aega raskendatud. Jälgi, kas lastele võib olla vajalik organiseerida psühholoogiline järeltöö.

- Aita lapsel võimalikult kiiresti tavaelu rutiini tagasi pöörduda. Samas on tähtis, et lapse individuaalseid leinareaktsioone aktsepteeritakse.

### **Aedkooli töötaja lähedase surm**

- Direktor informeerib vajadusel töökaaslast, olles enne läbi rääkinud leinava töötajaga.
- Kui teade tuleb keset tööpäeva, saadetakse töötaja vajadusel koju või haiglasse/sündmuskohale.
- Direktor räägib vajadusel töötajaga juhtunust ja tööle naasmisest
- Arutatakse töötajaga, kas ja kuidas teavitada lapsi või kuidas teemat aedkoolis käsitletakse, arvestades tema soovi.
- Teine õpetaja või direktor teavitab lapsi, kui töötaja peab olema pikemat aega töölt eemal.
- Kriisimeeskond avaldab kolleegide poolt kaastundeavalduse.
- Leinaja tööle naastes pea meeles:
  - Leinav töökaaslane vajab rahu ja tuge, mitte vältimatult sõnu, liigne tähelepanu võib olla koormav.
  - Argirutiini jätkumine on leina puhul toetav.
  - Ole tähelepanelik ja märka muutusi leinava töökaaslase igapäevases olekus ka hiljem.

Vajadusel leitakse võimalused vähendada leinaja töökoormust või korraldatakse ümber tööjaotus.

## **2. *Lapse raske haigus***

- Teate saanud töötaja informeerib aedkooli direktorit.
- Teate tõepärasust täpsustatakse lapse lähedastega.
- Kriisimeeskond koguneb vajadusel.
- Vajadusel ja lapsevanema loal räägitakse teistele rühma/klassi lastele.
- Laps jätkab lasteaia/koolis käimist, kui ta on selleks võimeline ja juhul, kui lapsevanem seda soovib.
- Lapsega tekkida võivate võimalike kriitiliste olukordade tarbeks antakse personalile esmaabi ja toimetuleku juhend.
- Vajadusel kutsutakse meditsiinitöötaja rääkima rühmale antud haigusest.
- Õpetaja organiseerib, et lapsega säiliks kontakt, haiglas või kodus haige olemise ajal.
- Lapse ja tema perekonna soove kuulatakse ja nendega arvestatakse.

## **3. *Vaimne vägivald***

Aedkool rakendab igapäevatoos Kiusamisest vaba (KIVA) projekti materjale ja metoodikat.

### **Kiusamisele on vaja koheselt reageerida.**

- Kogu infot, jälgi lapsi ja küsitle kolleege - kes on õpetajatest/ lastest kiusamist pealt näinud? Kes on liider? Kas kiusatav provotseerib ise kiusamist?
- Määratle, kas lapse käitumine oli hetkeline ja ühekordne emotsioon või kestev probleem.
- Vestle kiusamises kahtlustatavatega individuaalselt. Kuula, ära süüdistada. Oota, millise lahenduse laps ise pakub.

- Vestle individuaalselt tõenäolise ohvriga. Julgusta rääkima, väldi suunavaid küsimusi.
- Korralda grupikohtumine kiusamises kahtlustatavatega ( kui kiusajaid on mitu).
- Hinda olukorda ja vastavalt vajadusele korralda kohtumine kiusajate ja ohvriga koos. Leidke lahendused, kuidas suhteid parandada ja sõlmige kokkulepped. Enamasti peab oma käitumist korrigeerima nii kiusaja kui ohver.
- Tõsisema juhtumi puhul aruta tekkinud olukorda mõlema osapoole vanematega, vajadusel kaasa vanemad grupivestluse juurde.
- Vajadusel/võimalusel suuna lapsevanematega vesteldes nii ohver kui kiusaja psühholoogi juurde.

#### **4. *Füüsiline vägivald***

- Märka muutusi lapse käitumises ja trauma jälgi tema kehal.
- Julgusta ohvrit rääkima.
- Püüa välja selgitada konflikti põhjused ja peamised vägivallatsejad.
- Tee koostööd lapsevanematega.
- Käsitle juhtunut vastavalt olukorrale mõlema osapoolega eraldi, mõlema osapoolega koos või rühmas.
- Kutsu vägivallatseja vanem või vägivallatseja koos vanematega probleem vestlusele.
- Võimalusel suuna lapsevanematega vesteldes nii ohver kui vägivallatseja psühholoogi juurde.
- Aita ohvril leida strateegiaid enda kaitsmiseks ja vägivaldsete olukordade vältimiseks.
- Aita vägivallatsejal leida toimivaid strateegiaid eneseväljendamisel ning oma emotsioonidega toimetulekul.

#### **5. *Koduse füüsilise väärkohtlemise kahtlus***

Märgid, mis võivad viidata kodusele füüsilisele vägivallale:

- laps kardab vanemaid,
- laps ei taha koju minna,
- seletamatu muutus käitumises (rõõmsast kurvameelseks vmt),
- laps on hirmunud, endassetõmbunud, passiivne või kõrgenenud agressiivsusega,
- ilmastikule sobimatu riietuse kandmine verevalumite vmt varjamiseks,
- verevalumid kehal,
- ennasthävitav käitumine või selle sagenemine (narkootikumide või alkoholi kuritarvitamine, suitsetamine),
- kodust ärajooksmine.

#### **Mida teha?**

- Räägi oma kahtlustest aedkooli direktorile, kes teavitab kohalikku omavalitsuse lastekaitsespetsialisti või sotsiaaltöötajat.

- Ole lapse suhtes toetav ja julgustav, kuid mitte pealetükkiv.
- Julgusta last oma muret täiskasvanuga jagama ja abi küsima.
- Anna lapsele märku, et juhtunud ei ole laps süüdi.

**NB! Vanemaid/hooldajaid ei tohi teavitada, kui on väiksemgi perevägivalla kahtlus, teavita kohalikku lastekaitsepolitset.**

**Kui tead, et keegi alla 16 aastane isik on füüsilise väärkohtlemise ohver (või on oht, et ta langeb füüsilise väärkohtlemise ohvriks), on seadusest tulenev kohustus teavitada kohaliku politseiprefektuuri lastekaitsetalitust või -teenistust.**

## ***6. Seksuaalse väärkohtlemise kahtlus***

Isik, kellele laps on usaldanud oma mure, pakub tuge kuulates ja õpilast rääkima julgustades.

**Kui tead või kahtlustad, et keegi alla 16-aastane isik on jäetud hooletusse või et ta on emotsionaalse, füüsilise või seksuaalse väärkohtlemise ohver (või kui on oht, et ta selle ohvriks langeb), on seadusest tulenev kohustus teavitada sellest politseid. Kõige otstarbekam on teavitada kohaliku politseiprefektuuri lastekaitsetalitust ja/või noorsoopolitseid.**